

Asia: VN/15021/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö MTV Oy 31.08.2020 klo 11.00

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:sta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/15021/2020

MTV: Yleisradiolakiin esitetty muutos vaarantaisi median monimuotoisuuden

Arvoisat liikenne- ja viestintäministeriön edustajat,

MTV Oy (jäljempänä MTV) on kiitollinen mahdollisuudesta tutustua liikenne- ja viestintäministeriön esitysluonnokseen, jossa ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:sta annetun lain 7 §:ää niin, että siinä tarkennettaisiin Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävän sääntelyä.

MTV vastaa lausuntopyyntöön seuraavasti.

MTV vetoaa liikenne- ja viestintäministeriöön, että Yleisradiolain luonnos valmistellaan uudelleen, koska muutosehdotuksessa ei ole huomioitu lainkaan esityksen vaikutuksia kotimaiseen liikkuvan kuvan kilpailukenttään, jossa uutisten osalta toimii Yleisradion lisäksi vain yksi ainoa yritys eli MTV.

MTV vetoaa liikenne- ja viestintäministeriöön, että ehdotus sisältäisi arvioinnin vaikutuksista liikkuvan kuvan markkinaa ja alan toimijoita kuultaisiin etukäteen. Nyt ministeriön valmistelemissa esityksessä on huomioitu ainoastaan vaikutukset tekstiutisointiin.

Luonnoksen mukainen ehdotus vääristäisi kilpailua sekä vaarantaisi median monimuotoisuuden, joka on demokraattisen yhteiskunnan peruspilari. Yleisradion lähes rajattoman rahoituksen osoittaminen entistä enemmän liikkuvan kuvan toimintaan kaventaisi entisestään MTV:n mahdollisuuksia kannattavaan medialiiketoimintaan ja sen kehittämiseen.

Esitys ei huomioi myöskään merkittäviä vaikutuksia digitaalisiin jakelualustoihin. Yle Areena on jo nyt ylivertainen liikkuvan kuvan palvelu, jonka kehitys sekä kotimainen että ulkomainen sisältö rahoitetaan verovaroilla.

Esimerkiksi Tanskan julkisen yleisradioyhtiön sopimuksen mukaan julkisen palvelun yhtiön ei tule kilpailla kaupallisen median kanssa alueilla, joilla ei ole selvää julkisen palvelun intressiä. Yhtiön ei tule myöskään sopimusaikana luoda uusia merkittäviä verkkopalveluja. Norjassa yleisradioyhtiön säännöissä säädetään, että yhtiö voi tehdä samanlaista sisältöä kuin kaupalliset toimijat, mutta sen tulee pyrkiä korostamaan tällaisen tarjonnan yhteiskunnallista ja sosiaalista arvoa.

Suomi poikkeaa muista Pohjoismaista myös siinä, että meillä ei ole yleistä journalismin tukimuotoa. Muut Pohjoismaat ovat jo ennen koronakriisiä antaneet Suomeen verrattuna monikymmenkertaisia harkinnanvaraisia tukia. Norjassa journalismin tuet ovat tällä hetkellä ilman koronatukiakin tasoltaan noin 50 miljoonaa, Ruotsissa 60 miljoonaa ja Tanskassa 70 miljoonaa euroa vuodessa (Lähde: Journalismin tukeminen koronakriisin aikana, Elina Grundström).

LAUSUNNON PERUSTELUT

Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan tiedonvälityksen ja journalismin osalta seuraavaa:

”Hallitus tukee sananvapautta ja demokratian toimivuutta vahvistamalla vastuullisen median toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä sekä kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään.”

Jotta tämä tavoite toteutuisi, on median monimuotoisuudella ja kaupallisen yhtiön toimintaedellytysten varmistamisella siinä tärkeä rooli – valtion rahoittaman Yleisradion rinnalla.

MTV haluaa kiinnittää huomiota siihen, millaisia vaikutuksia ehdotuksella olisi toteutuessaan median monimuotoisuuteen, kotimaisen liikkuvan kuvan mediaan ja erityisesti liikkuvan kuvan uutismediaan, jota Suomessa edustaa Yleisradion lisäksi vain yksi ainoa toimija: kaupallinen mediayhtiö MTV.

Suomen ensimmäinen kaupallinen televisioyhtiö MTV on yksi ensimmäisistä eurooppalaisista kaupallisista tv-yhtiöistä. Yli 60 vuoden ajan MTV on tarjonnut ajankohtaista sisältöä suomalaisten elämään ja rikastuttanut median monimuotoisuutta Suomessa. MTV on myös Suomen ainoa kaupallinen mediayhtiö, jolla on uutistoimintaa televisiossa – jo vuodesta 1981 lähtien.

Katselu- ja kulutustietojen mukaan MTV on Suomen suurin kaupallinen uutismedia ja yhtiö, jonka uutis- ja ajankohtaisohjelmat tavoittavat MTV3-kanavalla päivittäin noin 1,3 miljoonaa katsojaa. MTV:llä, MTV:n viihde- ja urheilusisällöillä sekä MTV Uutisilla on siten tärkeä rooli suomalaisten arjessa.

MTV on kehittänyt myös verkon uutistoimintaa aktiivisesti muun muassa perustamalla Suomen ensimmäisen ympärivuorokautisen digitaalisen uutiskanavan MTV Uutiset Live, joka aloitti toimintansa alkuvuodesta 2019. Heti ensimmäisenä vuotenaan MTV Uutiset Live nousi mtv-palvelun (mtv.fi) tavoittavimmaksi sisällöksi. Liikkuvan kuvan uutispalvelulla on selvästi kysyntää kotimaisissa uutis- ja videopalveluissa. Yleisöllä on jatkuva tarve saada luotettavaa ja ajantasaista tietoa Suomesta ja maailmalta

Valtio on myöntänyt 2018 ja 2019 MTV:lle television uutistoimintaan avustusta, jonka saamiseen sisältyy MTV3-kanavan julkinen palveluveloite, jolla pyritään turvaamaan suomalaisen uutismedian monimuotoisuus televisiossa. MTV on omalta osaltaan sitoutunut huolehtimaan siitä, että kotimainen laadukas ja luotettava uutistoiminta jatkuu ja sitä kehitetään edelleen suomalaiselle yleisölle merkityksellisillä jakelualustoilla.

Nyt lausuntokierroksella olevan Yleisradiolain muutosehdotuksen luonnoksen mukaan jatkossa ”Yleisradion sisältöpalvelujen pääpainon tulee olla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa” ja lisäksi ”tekstimuotoisen sisällön tulee pääsääntöisesti liittyä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun”.

Jos lakimuutos toteutuu, kansalaisten verotuella rahoitettava Yleisradio veloitetaan kilpailemaan toista valtion tukemaa yksityistä toimijaa eli MTV:tä vastaan, sillä muutosten myötä laki edellyttää Yleltä panostuksia erityisesti digitaalisen liikkuvan kuvan sisältöjen ja palveluiden kehittämiseen.

Tämä ei MTV:n näkemyksen mukaan edistä median monimuotoisuuden varmistamista, vaan se uhkaa EU:n valtioneuvoston päätöksiä uhmaten vääristää kilpailua Suomessa liikkuvan kuvan ja digitaalisten palveluiden osalta. MTV haluaa tuoda esiin huolen erikoisen kilpailutilanteen syntymisestä lakimuutoksen toteutuessa, sillä Ylen ohella MTV on ainoa kotimainen uutistoimija – lisäksi kaupallisten katseluosuuksien osalta johtavassa asemassa oleva tv-yhtiö – joka jo nykyisessä tilanteessaan, ennen lakimuutosehdotuksen toteutumista, on merkittävien kehitysresurssihaasteiden edessä lähetystoiminnan kustannusrakenteiden ja television epävarman mainosmarkkinan vuoksi.

Kaupallisen televisiotoiminnan tulevaisuuden toimintaedellytykset ja kehittäminen ovat riippuvaisia mainos- ja maksuliiketoiminnan tuloista sekä liikkuvan kuvan markkinasta. Median monimuotoisuuden edellytyksenä on, että liikkuvan kuvan sisältötoimijoita on Suomessa useampia, eikä mediatoimialan kilpailua uhkaa vääristää valtion rahoittaman Yleisradion enenevässä määrin liikkuvaan kuvaan ja digitaaliseen sisältökehitykseen painottuva toiminta.

MTV:n näkemyksen mukaan Yleisradion toiminta ei nyt esitetyn lakimuutoksen velvoittamana edistäisi kotimaisten vaihtoehtoisten uutislähteiden säilymistä televisiossa sekä uutistoiminnan ja median monimuotoisuutta Suomessa. Päinvastoin: verovarojen ja indeksikorotusten myötä Yleisradio saisi muuhun mediakenttään nähden erityisesti turvatuksi mahdollisuuden kehittää toimintaansa liikkuvan kuvan ja digitaalisten alustojen osalta kaventaen samalla kaupallisten tv-toimijoiden toimintamahdollisuuksia. Pahimmillaan tämä vääristäisi kilpailua koskien sekä uutistoimintaa että muiden ohjelmasisältöjen tuotantoa, julkaisua ja palvelukehitystä.

Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/93) 7a §:n mukaan Yleisradion on ”toiminnallaan edistettävä sananvapautta, korkeatasoista journalismia ja median monimuotoisuutta”. Kun Yle-lakia edellisen kerran muutettiin 2017, lakimuutoksen perusteluissa painotettiin, että Yleisradion tulee huomioida nämä tavoitteet sekä julkisen palvelun ohjelmatoiminnassaan että mahdollisessa muussa toiminnassaan pyrkimällä yhteistyöhön kaupallisten tiedotusvälineiden kanssa siltä osin kuin se on kilpailuoikeuden, valtioneuvoston päätösten ja tekijänoikeuksien näkökulmasta mahdollista.

MTV:n tahtotila on, että Yleisradion toimintaa ja yhteistyömalleja Suomen mediakentässä edistetään siten, että liikkuvan kuvan kehittäminen ja tuotanto tapahtuvat mahdollisimman tasapuolisilla ja syrjimättömillä ehdoilla, eivätkä ne tarpeettomasti lisää riskiä kilpailijoiden välisestä median monimuotoisuutta vaarantavasta epäedullisesta toiminnasta. Muissa Pohjoismaissa tällainen toiminta on rajoitettu poliittisilla päätöksillä.

Sekä Ruotsin yleisradioselvityksessä että Tanskan Denmarks Radion sopimuksessa vaaditaan, että yleisradioyhtiö ottaa kaupallisen markkinan huomioon toiminnassaan. Tanskassa valtionyhtiötä jopa kielletään kilpailemasta kaupallisten medioiden kanssa.

MTV:n näkemys on, että tässä muodossa toteutuessaan laki ei edistäisi parhaalla mahdollisella tavalla Yleisradiolaissa kuvattua toimintaa, vaan MTV:n kaltaisen kaupallisen mediatoimijan liiketoimintaedellytykset ja median monimuotoisuus Suomessa vaarantuisivat. Toteutuessaan laki antaisi Yleisradiolle ylivoimaisen markkina-aseman digitaalisen liikkuvan kuvan sisällöntuotannon ja julkaisutoiminnan kehittämisessä.

Yleisradiolain (1380/93) 6a §:n mukaan ”Ennakoarviointi on tehtävä sellaisista uusista palveluista ja toiminnoista, joilla on vähäistä suurempaa vaikutusta tarjolla olevien sisältöpalvelujen kokonaisuuteen ja jotka ovat merkittävydeltään, ajalliselta kestoaltaan ja kustannuksiltaan olennaisia(...) Ennakoarviointi tehdään Yleisradio Oy:n tai muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön perustellusta syystä tekemästä pyynnöstä taikka hallintoneuvoston omasta aloitteesta. Arviointiin on sisällytettävä arvio suunnitellun palvelun tai toiminnon vaikutuksista markkinoihin ja kilpailuun sekä muista vaikutuksista. Arviointia laadittaessa on pyydettävä kilpailuviranomaisen, kuluttajaviranomaisen ja alan keskeisten toimijoiden lausunnot tai kuultava heitä suullisesti. Lisäksi voidaan kuulla muita tarpeelliseksi katsottavia asiantuntijoita.”

Jos lakimuutos etenee nyky muodossaan eduskunnan päätettäväksi, MTV tulee esittämään tehtäväksi Yle-lain 6a pykälässä määritellyn ennakoarvioinnin, koska lakimuutos on valmisteltu vain tekstivoittoista sisältöä tarjoavien mediayhtiöiden näkökulmasta, eikä lakiehdotukseen sisältyvää Ylen julkaisutoiminnan painopistemuutosta ja sen vaikutuksia ole tutkittu.

Liikenne- ja viestintäministeriön selvityksessä ei ole kuultu lainkaan Suomen suurinta kaupallista uutismediaa ja ainoaa kaupallista uutistoimintaa harjoittavaa mediayhtiötä eli MTV Oy:tä. Lisäksi valmistelussa on huomioitu vain mahdolliset vaikutukset tekstipohjaisen uutisoinnin mediakenttään, mutta ei lainkaan vaikutuksia sähköisen median julkaisutoimintaan ja digitaaliseen liikkuvan kuvan kehittämiseen. MTV:n näkökulmasta lain valmistelu ei ole ollut asianmukaista. Jos Yle veloitetaan muuttamaan painopistettään liikkuvan kuvan suuntaan, muutoksen vaikutukset mediakenttään tulee selvittää huolellisesti etukäteen.

Moniarvoinen, laadukas ja kannattava kotimainen media on suomalaisen demokratian peruspilari.

Yleisradiolla on tärkeä laissa (1380/93) määritelty tehtävä: ”...tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja tulee tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.”

MTV näkee, että Yleisradiolla on merkittävä rooli sisältöjen tuottajana ja jakelijana suomalaisessa yhteiskunnassa sisältäen saavutettavuusnäkökulmat eri mediamuodoissaan ja -ympäristöissään eli sisällöt monipuolisesti kuvina, liikkuvana kuvana ja tekstinä. Lausuntokierroksella olevan luonnoksen perusteella arvioidaan, ettei lakimuutoksella olisi todennäköisesti ”suuria välittömiä vaikutuksia kaupallisen median sisällön tavoitavuuteen tai sen liikevaihtoon”.

Lakimuutoksen selvitystyössä on kuitenkin selkeä puute digitaalisen liikkuvan kuvan ja sen kehittämisen osalta, koska liikkuvan kuvan mediamarkkinan osalta selvitystä ei ole tehty lainkaan.

MTV vetoaa liikenne- ja viestintäministeriöön, että se arvioisi uudelleen Yleisradio Oy:sta annetun lain 7 §:n muuttamisesta aiheutuvat lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset sekä tarkastelisi huolellisesti sitä, miten lakimuutosehdotus vaikuttaisi toteutuessaan kotimaiseen mediamarkkinaan ja kilpailukenttään sekä Suomen median monimuotoisuuden kehitysedellytyksiin.

Erytisen tärkeää olisi tutkia, miten Yleisradion sisältöpalvelujen pääpainon siirtyminen liikkuvaan kuvaan tai ääntä sisältäviin julkaisuihin vaikuttaisi kaupallisen tv- ja radioalan kehitykseen ja toimintaedellytyksiin Suomessa.

Kuulemme mielellämme, miten asia etenee ja olemme luonnollisesti tavoitettavissa keskustelua varten.

Muutosehdotuksen toteutuessa kyseessä olisi koko liikkuvan kuvan mediaan merkittävästi vaikuttava muutos, joten todettakoon vielä, että lakiesityksen toteutuessa sellaisenaan MTV ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:

- 1) MTV pyytää, että Ylen hallintoneuvosto tekee ennakoarvioinnin uudistetun lain pohjalta tehtävistä uusista liikkuvan kuvan uudistuksista sekä palveluista, jotta ne eivät vaarantaisi kotimaisen median monimuotoisuutta ja vääristäisi kilpailua.
- 2) MTV tekee kantelun EU-komissiolle siitä, että lakiesitys ja Ylen rahoitus eivät ole valtioneuvoston mukaisia, koska ne vääristäisivät kilpailua takaamalla Ylelle rajattomat resurssit myös sisältöihin ja palveluihin, joilla ei ole julkisen palvelun intressiä.

Kunnioittavasti,

Johannes Leppänen

toimitusjohtaja

MTV Oy

Ilmalankatu 2

00033 Helsinki

Huotari Jyrki
MTV Oy